
Założenia i główne kierunki działalności programowej Roku Nauki Polskiej.

Notatki Płockie 18/2-71, 3-5

1973

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Założenia i główne kierunki działalności programowej Roku Nauki Polskiej

Rada Ministrów PRL podjęła w dniu 24 listopada 1972 r. Uchwałę nr 295/72 w sprawie Roku Nauki Polskiej. Mocą tej uchwały powołany został Komitet Honorowy Roku Nauki Polskiej oraz zatwierdzone założenia i główne kierunki działalności programowej, zawarte w załączniku nr 2 do Uchwały.

Z uwagi na wielką historyczną wagę dokumentu, jego podstawowe dla życia narodu znaczenie przytaczamy w obszernych wyjątkach tekst załącznika.

Podstawowym celem Roku Nauki Polskiej jest podniesienie rangi nauki, wyzwolenie twórczej inicjatywy i wykorzystanie patriotycznego zaangażowania pracowników naukowych w dziele budownictwa socjalistycznego.

Rok Nauki Polskiej powinien przyczynić się do skutecznej pracy twórczej ludzi nauki i techniki, zwłaszcza wszędzie tam, gdzie jest ona najbardziej potrzebna, gdzie najpełniej służyć będzie społeczno-gospodarczemu rozwojowi kraju. Celowi temu powinny zostać podporządkowane wszystkie środki i cały potencjał kadrowy niezależnie od podziałów organizacyjnych.

I. Określenie perspektyw i kierunków rozwoju nauki w Polsce

1. Zasadniczym przedsięwzięciem dla określenia perspektyw i kierunków rozwoju nauki będzie II Kongres Nauki Polskiej (26—29. VI.1973 r.). Kongres dokona analizy i oceny dorobku i aktualnego stanu nauki polskiej na tle stanu nauki światowej oraz sytuacji nauki w Polsce, uwzględniając prognozy rozwoju społeczno-gospodarczego kraju. W oparciu o przeprowadzoną analizę Kongres zaproponuje (na okres 10—15 lat):
 - kierunki rozwoju i warunki działania nauki w Polsce we wszystkich jej dyscyplinach,
 - zadania nauki w osiąganiu celów społeczno-gospodarczego i kulturalnego rozwoju naszego kraju.
2. Równoległe do prac II KNP należy prowadzić prace nad ogólnokrajowym programem zmierzającym do integracji rozwoju działalności badawczej i rozwojowej oraz kształ-

cenia kadr z wyższym wykształceniem dla gospodarki narodowej.

3. Należy pogłębiać integrację działalności naukowo-badawczej i rozwojowej placówek naukowych i przemysłu niezależnie od ich przynależności organizacyjnej, dążąc do zwiększenia roli i udziału szkół wyższych w wykonywaniu ważnych zadań naukowo-badawczych. Należy przyspieszać tworzenie laboratoriów środowiskowych.

II. Plan rozwoju edukacji narodowej

1. Wyniki prac Komitetu Ekspertów o stanie oświaty i kierunkach rozwoju systemu edukacji narodowej powinny zostać przedstawione społeczeństwu z początkiem 1973 r.
2. W oparciu o dyskusje ogólnospołeczne i związane z nią ustalenia władz państwowych Ministerstwo Oświaty i Wychowania oraz Ministerstwo Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki przygotowują uchwałę Sejmu o systemie edukacji narodowej w terminie umożliwiającym rozpatrzenie jej przez Sejm w październiku 1973 r., tj. w 200 rocznicę Komisji Edukacji Narodowej.
3. Odpowiednie instytucje i organy władzy powinny przystąpić do wprowadzania w życie wniosków wynikających z dyskusji i prac nad stanem oświaty. Stosownie do uchwały VI Zjazdu najistotniejszym zadaniem jest podniesienie jakości pracy szkolnictwa i dostosowanie systemu edukacji narodowej do potrzeb rozwoju kulturalnego, społecznego i gospodarczego kraju.

III. Sprawne i szybkie przyswajanie osiągnięć nauki w gospodarce i kulturze narodowej

1. Należy podjąć kroki organizacyjne mające na celu szybkie przyswojenie przez gospodarkę narodową wyników prac naukowych i badawczych już na poszczególnych ich etapach (od sformułowania koncepcji do pełnej dokumentacji wdrożeniowej wraz z oprzyrządowaniem produkcyjnym). Szczególna uwaga musi być zwrócona na realizację tych wyników badań, które mają istotne znaczenie dla gospodarki i kultury narodowej.
2. Należy przeprowadzić ewidencję zakończonych już prac, których wyniki nadają się

do wdrożenia. Trzeba podjąć szeroką akcję konsultacyjną wśród wynalazców i użytkowników odnośnie kierunków usprawnień mechanizmu współdziałania i wdrażania.

3. Należy szeroko upowszechnić sprawdzone w produkcji osiągnięcia nauki i techniki.
4. W roku 1973 powinien zostać zapoczątkowany społeczny plebiscyt na najlepsze wyroby rynkowe i usługi oraz wyłanianie najlepszych, w skali światowej, innych osiągnięć.
5. W toku aktualizacji i opracowania planów pracy naukowej i technicznej na rok 1973 i dalsze lata, należy dostosować w maksymalnym stopniu zadania naukowo-badawcze i prace rozwojowe do planów nowych uruchomień, tak aby wyniki prac mogły być bezpośrednio wykorzystywane przez zakłady produkcyjne i usługowe.
6. Należy rozwijać aktywność wynalazczą wśród młodzieży oraz zapoczątkować wśród studentów, a także młodych robotników, techników i inżynierów ruch współzawodnictwa pod hasłem „Młodzież tworzy i ulepsza”.

IV. Polepszanie warunków działalności naukowo-badawczej i kształcenia wysokokwalifikowanych kadr

1. Dla uzyskania istotnego postępu w warunkach pracy naukowej i dydaktycznej należy lepiej wykorzystywać posiadaną aparaturę naukowo-badawczą, m. in. poprzez właściwą organizację pracy, podjęcie intensywnej działalności w zakresie projektowania i rozwinięcia produkcji nowoczesnej aparatury naukowej w kraju oraz pełne wykorzystanie aparatury unikalnej pochodzącej z importu.
2. Posiadane środki inwestycyjne na rozbudowę i modernizację bazy naukowo-badawczej i dydaktycznej należy racjonalnie wykorzystać oraz skracając cykle inwestycyjne przyspieszyć realizację zaplanowanych obiektów.
3. Należy stworzyć warunki organizacyjne dla uzasadnionego potrzebami przepływu pracowników naukowych zarówno między uczelniami, PAN, instytutami naukowo-badawczymi i zapleczem naukowo-badawczym przemysłu jak i wewnątrz pionów organizacyjnych w układzie przestrzennym i branżowym.
4. Strukturę bazy naukowo-badawczej należy doskonalić m. in. poprzez tworzenie coraz większej liczby placówek naukowo-technicznych zdolnych do kompleksowego rozwiązywania zadań naukowo-badawczych i prowadzenia prac rozwojowych, których wyniki będą w pełni przyswajane przez gospodarkę narodową.

V. Upamiętnienie tradycji nauki polskiej

1. Przypadające w roku 1973 trzy szczególnie ważne rocznice — 500-lecie urodzin M. Ko-

pernika, 200-lecie powstania Komisji Edukacji Narodowej, 100-lecie utworzenia Akademii Umiejętności w Krakowie — należy wykorzystać dla ukazania postępowych tradycji polskiej nauki i oświaty jako ważnych elementów kształtowania bytu i świadomości narodu oraz roli nauki i kultury.

Rocznice te nie powinny być traktowane jedynie historycznie, lecz stanowić punkt wyjścia dla uświadomienia wszystkim obywatelom, że w epoce budownictwa socjalistycznego nauka, technika i oświata stanowią jedną z podwalin dalszego dynamizowania przeobrażeń ekonomicznych, społecznych i kulturalnych.

2. Tradycje i osiągnięcia nauki polskiej, jak i zadania, które podejmujemy u progu rewolucji naukowo-technicznej, należy propagować na międzynarodowych kongresach, w działalności podjętej z tej okazji przez UNESCO, a również poprzez udział polskich uczonych w uroczystościach kopernikowskich organizowanych w roku 1973 na całym świecie. W popularyzacji Roku Nauki Polskiej na terenie innych krajów przede wszystkim powinno się zwrócić uwagę na ukazanie dorobku polskich uczonych, szczególnie zasłużonych dla rozwoju nauki światowej.
3. Tradycje, obecny dorobek i perspektywy polskiej oświaty powinny być prezentowane na sesjach z udziałem zaproszonych specjalistów zagranicznych, a także w szerokiej akcji popularyzacji w kraju i za granicą poprzez środki masowego przekazu, wystawy i filmy.
4. 100-ną rocznicę założenia Akademii Umiejętności wykorzystać należy dla podkreślenia roli PAN jako kontynuatora Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Umiejętności i omówienia perspektyw dalszego rozwoju Polskiej Akademii Nauk.

VI. Popularyzacja w kraju i za granicą dorobku oraz perspektyw rozwojowych nauki polskiej

1. Celem popularyzacji powinno być ukazanie nauki jako jednego z głównych czynników kształtujących oblicze współczesnej Polski, ze szczególnym uwzględnieniem jej roli w kształtowaniu programu socjalistycznych przeobrażeń społeczeństwa, w realizacji programu społeczno-gospodarczego rozwoju kraju, w przyspieszaniu rewolucji naukowo-technicznej.
2. Należy popularyzować program umacniania więzi pracowników naukowych z klasą robotniczą i ze wsią, w płaszczyźnie kontaktów zawodowych i ogólnospołecznych, jako ważną metodę realizowania postulatu „Nauka bliżej życia”.
3. Należy ukazywać ideologiczne i wychowawcze funkcje nauk społecznych w ustroju socjalistycznym, umacniać przekonanie o wyż-

szości ustroju socjalistycznego nad kapitalistycznym oraz eksponować rolę i miejsce nauk społecznych w ideologicznej walce dwu systemów społeczno-politycznych we współczesnym świecie.

4. Środki masowego przekazu (publikatory) powinny szerzej podjąć problematykę wdrożeń wyników działalności naukowej do praktyki, popularyzować płynące z tego konkretne efekty ekonomiczne a także inne przedsięwzięcia zmierzające do zwiększenia wyników prac naukowo-badawczych.
5. Należy popularyzować pracę nad modelem oświaty i wychowania, propagować warunki, jakie stwarza państwo socjalistyczne dla rozwoju nauki i powszechnego dostępu do wiedzy oraz wynikające stąd zadania w zakresie stałego dokształcania i doskonalenia zawodowego. Należy propagować rolę powszechnej edukacji ludzi pracy, jako metody umożliwiającej skuteczny udział pracujących w zarządzaniu zakładem pracy i będącej konkretnym przejawem rozwoju demokracji socjalistycznej.
6. Należy upowszechniać w społeczeństwie postępowe tradycje nauki polskiej, jej dorobek i perspektywy, przedstawiać na tym tle wybitnych twórców i wychowawców, dążąc m. in. do podniesienia rangi zawodu nauczyciela i jego rosnących obowiązków.
7. Należy popularyzować za granicą wkład polskich uczonych w rozwój światowej nauki, kultury i cywilizacji, przy priorytetowym traktowaniu tych dziedzin lub osiągnięć, które w sposób szczególnie dokumentują rangę naszej myśli twórczej w świecie, w tym propagować dorobek nauki łącznie z perspektywami jej rozwoju w okresie XXX-lecia PRL.

VII. Wzrost efektywności współpracy naukowej i naukowo-technicznej z zagranicą

1. Jednym z podstawowych założeń roku nauki jest podniesienie na świecie rangi partnerstwa nauki polskiej oraz rozszerzenie współpracy naukowej i naukowo-technicznej z zagranicą, która powinna służyć celom dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego i kulturalnego Polski.
2. Należy zacieśniać związki nauki polskiej przede wszystkim z nauką krajów wspólnoty socjalistycznej. Trzeba rozważyć możliwość wystąpienia w RNP z szeregiem inicjatyw zmierzających do realizacji hasła: „jednolitego frontu nauki krajów socjalistycznych”.
3. Należy rozszerzać współpracę z naukowcami wszystkich krajów m. in. poprzez nadawanie poszczególnym instytucjom naukowym uprawnień do bezpośredniej współpracy naukowej z instytucjami innych krajów. W roku nauki trzeba zwiększyć wymianę z zagranicą wybitnych uczonych oraz młodych pracowników naukowych.
4. Należy rozszerzyć i zacieśnić w RNP kontakty nauki polskiej z Polonią przez upowszechnianie osiągnięć nauki krajowej i rozszerzanie kontaktów z uczonymi polskiego pochodzenia.
5. Należy wzmocnić i rozwijać współdziałanie z międzynarodowymi organizacjami, dążąc do lepszego upowszechniania informacji o rozwoju nauki w innych krajach. Należy kontynuować i rozszerzać kontakty nawiązanie z okazji Międzynarodowego Roku Oświaty.

Działalność podejmowana w Roku Nauki Polskiej powinna stanowić jeden z istotnych etapów przygotowań do obchodów XXX-lecia Polski Ludowej.

